

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра проектування технічних систем

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК30 Основи економіки транспорту

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми

«Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»

(назва)

за спеціальністю **275 «Транспортні технології (за видами)»**

(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробники:

Наталія ТАРЕЛЬНИК, докт. техн. наук,
доц., проф. каф. ПТС

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри проектування технічних систем	Протокол № 14 від «03» червня 2026 р.	
	Завідувач кафедри	 Олександр ІВЧЕНКО (Голова та ПРЕЗІДЕНТ)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

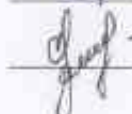
Олександр СОЛАРЬОВ

Декан

Олександр СОЛАРЬОВ

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Олександр СОЛАРЬОВ

Світлана СЕМІРНЕНКО

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Наталія ТАРЕЛЬНИК

Зареєстровано в електронній базі:

15.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Основи економіки транспорту					
2.	Факультет/кафедра	Інженерно-технологічний факультет / кафедра проектування технічних систем					
3.	Статус ОК	Обов'язковий					
4.	Програма/Спеціальність (програми)	Освітньо-наукова програма «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)/ за спеціальністю 275 «Транспортні технології (за видами)»					
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	6 рівень					
6.	Рівень НРК	8 семестр					
7.	Семестр та тривалість вивчення	5					
8.	Кількість кредитів ЄКТС	Основи економіки транспорту					
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл – 150/150 годин	Контактна робота(заняття)				Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні / семінарські		Лабораторні	
		Денна		Денна		Денна	
		4	Зс.т.	4	Зс.т.	4	Зс.т.
		36	36	36	36	-	78
10.	Мова навчання	Українська, англійська					
11.	Викладач / Координатор освітнього компонента	Тарельник Наталія В'ячеславівна, докт. техн. наук, доц., проф. кафедри проектування технічних систем					
11.1	Контактна інформація	Години консультацій – кожного понеділка з 10.00 до 12.00, кабінет 415м тел. +38(066) 734-18-06 natasha-tarelnik@ukr.net					
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дана дисципліна є основою для формування та розширення світогляду студента в області економіки транспорту, здатність до розуміння актуальності вдосконалення надання послуг на автомобільному транспорті; здатність студента формувати цілі техніко-економічних досліджень з метою прийняття обґрунтованих економічних рішень, вміння знаходити шляхи вирішення проблемних ситуацій в процесі виробництва на підприємствах автомобільного транспорту України					
13.	Мета освітнього компонента	Метою освітнього компоненту є формування сучасного економічного мислення, глибокого розуміння основних економічних категорій, діючих в системі транспортних перевезень, прояви економічних законів на транспорті, економічних принципів дії ринкових відносин на транспорт					
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент є основою для вивчення дисципліни ОК 2«Методологія наукових досліджень та оцінка ефективності рішень»					
15.	Політика академічної доброчесності	Практичні роботи повинні бути оригінальними, виконані самостійно. Роботи, які здаються із порушенням термінів без					

		поважних причин, оцінюються на нижче оцінку. Роботи, які є копією чужої роботи оцінюватимуться на «нуль». Перездача практичних робіт відбувається після повторного доопрацювання. Списування під час екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Перескладання екзамену відбувається із дозволу деканату після повторного засвоєння матеріалу з дисципліни.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3882
17	Ключові слова	Транспорт, логістика, економічна ефективність, ланцюги поставок, системний аналіз, прибуток, собівартість

1. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН-17. Розробляти ланцюги постачань та оцінювати їх ефективність. Установлювати зв'язки між різними ланцюгами постачань. Визначення функцій логістичних центрів. Аналізувати особливості супутніх інформаційних і фінансових потоків.	ПРН-19 Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.	
ДРН 1. Вміти проводити аналіз техніко-економічної, технологічної ефективності організації перевезень	x	x	Підготовка доповіді з мультимедійною презентацією. Модульний контроль.
ДРН 2. Аналізувати витрати АТП та розраховувати собівартість перевезень	x	x	Підготовка і захист індивідуального завдання*
ДРН 3. Управляти ризиками в організації перевезень		x	Доповідь, обговорення, робота в групах, дискусія
ДРН 4. Оцінювати техніко-економічну ефективність ланцюгів поставок	x	x	Презентація індивідуального завдання*

*індивідуальне завдання:

техніко-економічне обґрунтування організації перевезень

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт. План: 1. Транспортна система України. 2. Види транспорту. 3.Транспортний потенціал 4.Транспортні послуги, їх класифікація. 5.Фактори, які визначають економіку автотранспортного підприємства (АТП): історія системного аналізу, види системного аналізу. 6.АТП як єдина система. <i>ПЗ. Визначати організаційно-виробничу структуру АТП.</i>	2	4	-	5	[1], [2], [17], [18]
Тема 2. Якість послуг транспорту. План: 1.Основні поняття та визначення. 2.Показники якості транспортних послуг. 3.Тимчасові показники. 4.Показники надійності. 5.Показники гнучкості. <i>ПЗ. Проводити аналіз інструментів управління якістю транспортного обслуговування.</i>	2	4	-	5	[1], [2], [14]
Тема 3. Розвиток і розміщення транспорту в регіонах. План: 1.Особливості формування та методи планування розвитку транспорту. 2.Розвиток транспорту в регіонах з розлогою мережею шляхів сполучення. <i>ПЗ. Визначити вантажообіг та вантажопідйомність транспортного засобу.</i>	2	4	-	4	[1], [2], [14]
Тема 4. Класифікація витрат. План:	2	4	-	4	[1], [2], [14]

1.Економічна сутність основного капіталу. 2.Структура основного капіталу АТП. 3.Поняття витрат у АТП. 4.Класифікація витрат. 5.Види норм і нормативів праці АТП. <i>ПЗ. Визначити основні види АТП.</i>					
Тема 5. Аналіз витрат на надання послуг. План: 1.Аналіз витрат на одиницю продукції. 2.CVP аналіз (cost-volum-profit, витрати – об’єм – прибуток). 3.Аналіз витрат за економічними елементами. <i>ПЗ. Визначити основні види ресурсів на підприємстві.</i>	2	4	-	5	[1], [2], [11]
Тема 6. Собівартість перевезень. План: 1.Собівартість перевезень. 2.Планування собівартості перевезень (робіт і послуг) на транспортних підприємствах. 3.Калькулювання собівартості перевезень. 4. Завдання аналізу собівартості послуг. 5.Собівартість продукції. 6.Фактори, що впливають на собівартість перевезень. 7.Фактори, що не залежать від діяльності підприємства. 8.Фактори, що залежать від діяльності підприємства. <i>ПЗ. Розрахунок зниження собівартості перевезень.</i>	2	4	-	5	[1], [2], [14]
Тема 7. Кошторис витрат. План: 1. Прямі матеріальні витрати. 5.Витрати на автомобільне паливо. 6.Прямі витрати на оплату праці. 7.Інші прямі витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Кошторис витрат: поняття та методика складання. 2.Методика складання кошторису на виробництво.	4	2	-	5	[1], [2], [16]

<i>ПЗ. Визначення кошторису витрат.</i>					
Тема 8. Облік витрат на використання робіт та послуг. План: 1.Основні завдання та принципи організації обліку витрат. 2.Відображення різних видів витрат у фінансовій звітності. 3.Облік і калькулювання собівартості перевезень. ПЗ. Калькулювання витрат.	4	2	-	5	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 9. Облік матеріальних благ План: 1.Норми витрачання палива і мастильних матеріалів. 2.Базова лінійна норма. 3.Норма на виконання транспортної роботи. 4.Норма на одну тонну спорядженої маси. 5.Норма на рух з вантажем. 6.Норма на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях. 7.Норма на пробіг при виконанні спеціальної роботи. 8.Норма на роботу незалежного обігрівача. 9.Нормативна витрата палива. ПЗ. Аналіз експлуатаційних норм.	4	2	-	5	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 10: Проектування ланцюгів поставок План: 1) Модель ланцюга поставок. 2) Структура ланцюга поставок. 3) Класифікація ланцюга поставок. ПЗ. Удосконалення ланцюгів поставок.	4	2		2	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 11: Управління ланцюгами поставок. 1) Критерії оцінки ефективності ланцюгів поставок. 2) Оцінювання ефективності ланцюгів поставок. ПЗ. Прийняття рішень в управлінні ланцюгами поставок в умовах невизначеності.	4	2		2	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 12. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту на сучасному етапі.	4	2	-	7	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]

План: 1.Державна політика в галузі транспорту. 2.Стратегії розвитку підприємств транспорту. 3.Світовий та вітчизняний досвід підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту. <i>ПЗ. Визначення економічної ефективності АТП.</i>					
Всього	36	36	-	78	

1. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Показ прикладів розв'язання проблем виробництва інтерактивним методом на лекції і практичних заняттях	20	Підготовка до лекції шляхом ознайомлення з попереднім матеріалом. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Підготовка до тестування (тест множинного вибору).	20
ДРН 2	Мультимедійна лекція. Проведення опитування. Консультації викладача	20	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу). Підготовка до опитування	20
ДРН 3	Показ прикладів розв'язання проблем виробництва інтерактивним методом на лекції і практичних заняттях	20	Підготовка до лекції шляхом ознайомлення з попереднім матеріалом. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Виконання завдань практичних робіт, виконання яких розпочато на практичному занятті.	20
ДРН 4	Проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем. Модерування дискусії за результатами доповідей. Перевірка мультимедійних презентацій. Проведення опитування. Консультації.	12	Підготовка матеріалів для доповіді з мультимедійною презентацією, обговорення, дискусії.	18

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1.Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

Модуль 1-30 балів

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Виконання та захист практичних робіт згідно індивідуального завдання	20 балів / 20%	Напротязі семестру 2...7 тиждень
2.	Комп'ютерне тестування до модуля 1	10 балів / 10%	7...8 тиждень

Модуль 2-40 балів

3.	Виконання та захист практичних робіт згідно індивідуального завдання	20 балів / 20%	Напротязі семестру 8...15 тиждень
4.	Комп'ютерне тестування до модуля 2	10 балів / 10%	14...15 тиждень
5.	Підготовка та захист індивідуального завдання	10 балів / 10%	До кінця 15 тижня

Підсумкове оцінювання - 30 балів

6.	Екзамен – письмова відповідь на білет (розрахунково-аналітичне завдання).	30 балів / 30%	Термін екзаменаційної сесії
----	---	----------------	-----------------------------

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Модуль 1 – 30 балів				
Виконання та захист практичних робіт згідно індивідуального плану	<12 балів	12...14	15...17 балів	18...20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання завдання	Виконано усі вимоги завдання, запропоновано власний варіант виконання завдань
Комп'ютерне тестування до модуля 1	<6 балів	6...7 балів	8 балів	9...10 балів
	Вірних відповідей менше 6 із 10	Вірних відповідей 6..7 із 10	Вірних відповідей 8 із 10	Вірних відповідей 9...10 із 10
Модуль 2 – 40 балів				
Виконання та захист практичних робіт згідно індивідуального варіанту	<12 балів	12...14 балів	15...17 балів	18...20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання завдання	Виконано усі вимоги завдання, запропоновано власний варіант виконання завдання
Комп'ютерне тестування до модуля 2	<6 балів	6...7 балів	8 балів	9...10 балів
	Вірних відповідей менше 6 із 10	Вірних відповідей 6..7 із 10	Вірних відповідей 8 із 10	Вірних відповідей 9...10 із 10
	<6 балів	6...7 балів	8 балів	9...10 балів

Підготовка та захист індивідуального завдання	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання	Виконано усі вимоги завдання
Підсумкове оцінювання – 30 балів				
Екзамен – письмова відповідь на екзаменаційний білет	<18 балів	18...22 балів	23..26 балів	27...30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання	Виконано усі вимоги завдання

5.3.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Проходження тестування з атестації та модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	протягом занять
3	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після виступів з доповідями	9-й тиждень
4	Консультації, усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над індивідуальним завданням	протягом занять
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації індивідуального завдання	під час захисту

5.1.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Проходження тестування з атестації та модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час занять	протягом занять
3	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після виступів з доповідями	9-й тиждень
4	Консультації, усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над індивідуальним завданням	протягом занять
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації індивідуального завдання	під час захисту

5. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Біліченко В. В., Буренніков Ю. Ю., Варчук В. В. Економіка автомобільного транспорту. Практикум 2026, 119 с.
2. Щелкунова В.І., Кулаєва Ю.Ф., Основи економіки транспорту. Підручник, Кондор, 2024, 392 с. ISBN: 978-966-351-320-1
3. Дикань О.В., Дейнека О.Г., Волохова І.В., Лук'янова О.М., Менеджмент транспортних послуг: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2023. – 184 с.
4. Круш П.В. Основи економічної теорії. Підручник. Затв. МОН України Круш П.В. Каравела, 448с. 2023 р.
5. Кібік О., Редіна Є., Котлубай В., Слободянюк О., Корнілова О., Примаченко І., Візіренко С. Основи економіки: навч. посіб. [Електронне видання] / О. Кібік, Є. Редіна, В. Котлубай, О. Слободянюк, О. Корнілова, І. Примаченко, С. Візіренко ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса: Фенікс, 2025. – 85 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/29819>; DOI: 10.32837/11300.29819
6. Основи економічної теорії : навч. посібник. / О.О. Кравцов. – Кривий Ріг-Prague: Oktan Print, 2023. – 355 с.

Методичне забезпечення

7. Тарельник Н.В., Соларьов О.А., Таценко О.В. Основи економіки транспорту. Конспект лекцій для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання. // Суми: Сумський національний аграрний університет, 2026. – 179 с.
8. Тарельник Н.В., Соларьов О.А., Таценко О.В. Економіка транспорту. Основи економіки транспорту. Ризики транспортного підприємства: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 4 курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2026 рік. - 18 с.
9. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Вступ до економіки транспорту. Транспортний потенціал: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 25 с., табл. 5, бібл.
10. Тарельник Н.В., Основи економіки транспорту. Продукція транспорту та її конкурентоздатність: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 20 с., табл. 5, бібл. 6.
11. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 14 с., бібл. 6.

Додаткові джерела

12. Тарельник Н.В. Класифікація ризиків при вантажних перевезеннях / Н.В. Тарельник// Вісник Вінницького політехнічного інституту. -2021. - № 4. – С 43-51.
13. Тарельник Н.В. Застосування міжнародних стандартів в транспортній галузі / Н.В. Тарельник// «Інженерія природокористування»/ Транспортні процеси агропромислового комплексу, № 3, 2021– С. 57-62.

14. Тарельник В.Б. Зниження інтенсивності автомобільних перевезень в системі технічного обслуговування й ремонту машин агропромислового комплексу / В.Б. Тарельник, О.О. Соларьов, Н.В. Тарельник, Т.П. Волошко // «Інженерія природокористування»/ Транспортні процеси агропромислового комплексу, № 3, 2021– С. 31-38.
15. Старіков А.І. Використання різних підходів до вирішення логістичних задач /, Соларьов О.О., Таценко О.В, Мікуліна М.О., Тарельник Н.В., // Вісник Вінницького політехнічного інституту. -2021. -№ 3. - С. 56-62 doi: <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2021-156-3-56-62>.
16. Інноваційні технології в галузевому машинобудуванні: Підручник для аспірантів спеціальності 133 «Галузеве машинобудування. / За редакцією д.т.н., проф. Тарельника В.Б., доц. Коноплянченка Є.В. - Суми: Видавництво СНАУ, 2022.- 394.с.: іл. (РОЗДІЛ 5. РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Програмне забезпечення

17. Бібліотека корпоративного управління. – Режим доступу: www.corpgov.net
18. Нормативні акти України – Режим доступу: www.nau.kiev.ua